

*Іщук Н. Ю.,**кандидат педагогічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Донецького національного університету імені Василя Стуса**Кушмар Л. В.,**кандидат філологічних наук, доцент,**доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Київського національного торговельно-економічного університету**Кайда Н. О.,**викладач кафедри іноземної філології та перекладу**Київського національного торговельно-економічного університету*

ЩОДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ СТУДЕНТАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Світ навколо нас безмежний, він постійно змінюється й віддзеркалює нові процеси через призму мовної картини світу. На початку XXI століття сфера економіки стала одним із головних джерел неологізмів. Людство зіткнулося з інформаційними революціями, економічними перетвореннями, і на ринку праці затребуваними є фахівці, які не тільки результативно вирішують завдання в професійній сфері, а й можуть налагодити комунікативні стосунки з партнерами інших країн, розуміючи та адекватно тлумачачи новітні утворення в мові. Мета статті – окреслити загальні особливості перекладу англійських неологізмів сфери економіки студентами закладів вищої освіти. Об'єкт дослідження – нові лексичні одиниці економічної сфери. Методи дослідження – аналіз і синтез, теоретичний, описовий аналіз, функціональний аналіз, статистичний метод. Для аналізу особливостей перекладу неологізмів сучасної англійської мови відібрано 30 одиниць із періодичних англійських видань. Робота над перекладом кожного неологізму відбувалася за 4 етапами: 1. Студентам пропонувався неологізм. 2. Переклад неологізму на свій розсуд. 3. Контекст із неологізмом. 4. Адекватний переклад з урахуванням контексту. Опрацювавши весь перекладений матеріал, стає зрозумілим, що для первинного перекладу студенти використовували різноманітні способи, проте, урахувавши контекст, описовий спосіб перекладу став головним. Також для перекладу неологізмів економічної сфери використано спосіб транскрибування, калькування та приблизний переклад. Тому для адекватного перекладу неологізмів варто використовувати алгоритм: 1. З'ясування значення неологізму. 2. Власне переклад неологізму засобами української мови. Перспектива подальших досліджень передбачає розвідку особливостей перекладу неологізмів інших сфер життя людини, особливо сфери ІТ, студентами закладів вищої освіти.

Ключові слова: неологізм, англійська мова, економічна сфера, студент закладу вищої освіти.

Постановка проблеми. Мова – живий організм, що змінюється, оновлюється та функціонує як динамічна самостійна структура. Словниковий склад мови постійно поповнюється новими одиницями, що позначають зміни й нововведення

в соціальній, економічній, науково-технічній сферах життя суспільства.

На початку XXI століття сфера економіки стала одним із головних постачальників неологізмів у мову. Людство зіткнулося з інформаційними революціями, економічними перетвореннями, і на ринку праці затребуваними є фахівці, які не тільки результативно вирішують завдання в професійній сфері, а й можуть налагодити комунікативні стосунки з партнерами інших країн, розуміючи та адекватно тлумачачи новітні утворення в мові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями неологізмів займалися як українські, так і зарубіжні вчені, серед яких – Л. Бархударов, В. Гак, Ю. Жлуктенко, В. Заботкіна, Ю. Зацний, В. Карабан, В. Комісаров, О. Селіванова, В. Слепович, Г. Терехова, А. Дармстер та інші. Питанням перекладу неологізмів присвячені праці І. Арнольд, І. Гальперіна, А. Янков, Р. Fischer та ін. Р. Барнхарт, Д. Ейто, Д. Грін, С. Морт, С. Штейнмец та інші займалися практичною лексикографією, укладанням словників і довідників неологізмів.

Однак питанням особливостей перекладу англійських неологізмів сфери економіки студентами закладів вищої освіти приділено зовсім мало уваги, що зумовлює актуальність дослідження, адже економічна сфера посідає вагоме місце в розвитку суспільства, адекватний переклад економічних неологізмів англійською мовою майбутніми фахівцями є беззаперечним.

Мета статті – окреслити загальні особливості перекладу англійських неологізмів сфери економіки українською мовою студентами закладів вищої освіти.

Об'єкт дослідження – нові лексичні одиниці економічної сфери, що з'явилися наприкінці XX – на початку XXI століть.

Методи дослідження – аналіз і синтез, теоретичний, описовий аналіз, функціональний аналіз, статистичний метод.

Виклад основного матеріалу. Світ навколо нас безмежний, він постійно змінюється й віддзеркалює нові процеси через призму мовної картини світу. Оновлення світу спонукає до оновлення лексичних засобів відображення мінливості буття в категоризації неологічної картини світу.

Неологія як термін розглядається науковцями у двох значеннях. З одного боку, це наука про новітні явища й новітні

мовні одиниці в системі мови, яка має інтернаціональний характер, оскільки поява нових лексичних одиниць характерна для будь-якої мови. З іншого боку, неологія набуває національної специфіки, коли розглядається як сукупність новостворених у конкретній мові, вивчаються їх особливості й чинники, що впливають на розвиток системи мови [1].

Неологізм, як центральне поняття неології, визначається як слово чи сполука, використані мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття в новому значенні й усвідомлюються як такі носіями мови [2, с. 417]; від грец. νέος – молодий, новий і λογισμός – судження, вислів, це не що інше, як новостворена лексична одиниця – слово або фраза, ще не включена до загальноживаної мови, котра перебуває в процесі входження в загальне використання і є новою або за формою, або за змістом [3, с. 180]; це особливий шар лексики кожної мови, який має статус найбільш нестійкого та змінюваного явища.

Г. Козьмик пропонує два підходи до інтерпретації неологізму: по-перше, термін «неологізм» охоплює нові слова, утворені відповідно до правил словотворення і словотворчих моделей, що існують у певній мові, що позначають нові, невідомі або неіснуючі раніше поняття, предмети й об'єкти дійсності; по-друге, неологізмами називають наявні в мові слова в новому значенні, а також синоніми до вже відомих понять [4, с. 14].

Усі неологізми поділяються на умовні групи: залежно від способу утворення розрізняють лексичні, семантичні та фразеологічні неологізми [5, с. 6]; залежно від умов утворення – загальнономовні й індивідуально-авторські [6, с. 5]; а також власне неологізми (новизна форми поєднується з новизною змісту), транснамінацію, яка поєднує новизну форми слова зі значенням, що вже передавалося раніше іншою формою, та семантичні інновації або переосмислення (нове значення позначається формою, яка вже була в мові) [7, с. 7].

Для аналізу особливостей перекладу неологізмів сучасної англійської мови обрано 30 одиниць із періодичних англійських видань, зокрема «English Learner's Digest», «ISKCON Communications Journal», «The Economist», «The Scientist», «Discover Magazine».

Робота над перекладом кожного із 30 запропонованих неологізмів відбувалася за такими етапами¹: Студентам пропонувався неологізм. 2. Вони перекладали неологізм, використовуючи різні способи перекладу на свій розсуд. 3. Було запропоновано контекст (два або три речення²) з неологізмом, що перекладається. 4. Студенти перекладали неологізм, урахувавши значення в контексті.

Опрацювавши весь перекладений матеріал запропонованих неологізмів, ми зрозуміли, що для первинного перекладу використовувалися різноманітні способи, проте, урахувавши контекст, студенти використали найчастіше спосіб перекладу описовий, наприклад:

1. *Goldilocks economy*. 2. *Золотоволоса економіка, золота економіка*. 3. *A Goldilocks economy exists when growth is neither too hot, causing inflation, nor too cold, creating a recession. These combined pressures will make it far more difficult for central banks to sustain the so-called "Goldilocks" economy*. 4. *Економіка, яка підтримує помірне економічне зростання та низьку інфляцію*.

¹ У роботі продемонстровано найчастіші випадки перекладу неологізмів студентами.

² Усі речення з неологізмами відібрано з різноманітних сайтів мережі Інтернет.

1. *O pen outcry*. 2. *О пені, протест, крик*. 3. *Trading is by open outcry on the exchange floor. Open outcry is a method of communication between professionals on a stock exchange or futures exchange typically on a trading floor*. 4. *Метод біржової торгівлі за допомогою прямого контакту продавця з покупцем. Метод торгівлі на фінансовому ринку, при якому люди вигукують свої заявки і пропозиції, а не торгують по телефону або через Інтернет*.

1. *One-stock wealthy*. 2. *Власник однієї акції, один запас багатства, тимчасово багатий*. 3. *For the southern rubbish collector, Warburg provided a combination of options called a zero-cost collar that is especially popular among the one-stock wealthy. In recent years one-stock wealth have attracted increasing policy attention*. 4. *Той, хто має дохід лише від акцій однієї компанії*.

1. *Knowledge class*. 2. *Клас знань*. 3. *You are, by dint of reading this newspaper, information rich. You belong to the knowledge class, for the purchase of a paper such as this also implies you are more likely to have access at home or work to the internet with all its wealth of information. Individually, each knowledge class is an organized entity dynamically linked to web information resources*. 4. *Каста обізнаних, цілий клас людей, що володіють інформацією внаслідок доступу до сучасних засобів комунікації й активно використовують її в професійній діяльності*.

1. *Trustafarian*. 2. *Трустафарі*. 3. *There were "trustafarians" (dreadlocks, musty clothes and a few hundred thousand in the bank), ski bums, a couple of women in don't-even-ask-howmuch ski sweaters and leather pants, and one older guy reading Stendhal. A trustafarian is a spoiled rich kid most often still in college who decides to adopt a neo-hippie lifestyle to fit in and because their parents are supporting them*. 4. *Заможна людина, яка веде богемиї спосіб життя й живе на прибутки від акцій трастових фондів, будучи при цьому безробітною*.

1. *Welfariat*. 2. *Благоуспіє*. 3. *Travelling in Africa, as this campaign began, I saw the depths of human suffering in Mozambique. It left me cool to lamentations here about underfunding of our National Health Service or the shortcomings of our colossal welfariat. Can we sustain a welfariat of its present size without serious economic, social and political consequences?* 4. *Люди, які живуть на соціальні виплати. Клас людей, які живуть на платежі за добробут*.

1. *Entrepreneur*. 2. *Підприємець*. 3. *In his black jeans and Joe 90 specs, Salem is one of a new breed of entrepreneurs who are finding that in the alternative reality called cyberspace, anything is possible. At first blush these virtual prospectors – the "entrepreneurds" as they are occasionally described – seem a very different species to the generation of sharp-suited opportunists who rode the dizzy boom of the Thatcher years. Frank Oonk is an entrepreneur. Entrepreneur, he calls himself*. 4. *Людина, яка будує бізнес на основі своїх технічних навичок або досвіду. Підприємець у технічній галузі*.

1. *Underclass*. 2. *Найнижчий клас*. 3. *The basic problems of the inner-city underclass are inadequate housing and lack of jobs. There could be a silver lining for that global underclass. The new underclass is the other side of the meritocratic elite*. 4. *Назва соціальної групи населення, до якої різні дослідники відносять найбідніших і знедолених членів суспільства*.

1. Козаченко вважає пояснювальний описовий переклад найпоширенішим способом передачі нових утворень іншою мовою [8, с. 166]. Перевага описового способу полягає в тому, що значення англійського слова (неологізму) здійснюється за

допомогою більш чи менш поширеного пояснення. Цей спосіб можна застосовувати як для тлумачення значень у словниках, так і для перекладу неологізмів у конкретному тексті [9].

Описовий переклад – це пояснювальний засіб, оскільки тут пояснюються суттєві елементи значення перекладного слова. Пояснювальний переклад знаходиться ближче до тлумачення слова, але він усе ж таки залишається перекладом. Утім навіть при оптимальному підборі пояснювального еквівалента для нього характерний такий недолік, як багатослівність [3, с. 178].

Другим за частотою вживаності перекладу неологізмів економічної сфери був спосіб транскрибування:

1. *Millionerd.* 2. Мільйонер. 3. *You'd think a processing superpower like this would be off-limits to everyone but grad students, millionerds, and astrophysicists, but the surprising truth is that you can tap the cognitive resources of this machine via an ordinary Web connection, as thousands of casual surfers do every day. Bill Gates is a total millionerd.* 4. Мільйонер.

Проте варто зауважити, що спосіб перекладу транскрибування також поєднував елементи опису, наприклад:

1. *Yettie.* 2. Сніжна людина. 3. *Everyone has met him: he is a yettie, a Young, Entrepreneurial, Tech-based Twenty-something, and can be found tapping into his Psion while sipping a vodka and cranberry in a bar near you. It's totally believable that the Yetti are hockey fanatics and very polite to guests.* 4. Ємі (що означає молода, підприємницька й технологічна (людина), яка укладає угоду в основному за допомогою інтернету).

1. *Facecrook* 2. Шахрай. 3. *Damn itafacecrook stole my account. Facecrook jailed for eight months. Facecrook stolen passwords for Facebook.* 4. Фейскрук (це хакер, що заволодіває чужими акаунтами у Фейсбуку).

Транскрибування та транслітерацію Ю. Шкуліпа об'єднує терміном «транскодування», визначаючи його як «передачу звукової чи графічної форми слова мови оригіналу за допомогою літер мови перекладу» [10, с. 92].

Популярним останнім часом є спосіб прямого включення, який використовує написання англійського слова в оригінальній (початковій) формі. Зрозуміло, його використовують, коли жоден із вищезазначених методів не передає необхідного значення поняття, що перекладається [8, с. 167]. Студенти в більшості випадків використали такий спосіб перекладу для англійського неологізму *web*.

Складні та складені неологізми економічної сфери студенти переклали за допомогою способу калькування:

1. *Megaproject.* 2. Грандіозний проект, мегапроект. 3. *A scientometric review of global megaproject sustainability research over past two decades. But in a sunny corner of southern France, a global megaproject is coming together that will, for the first time, test the technology on an industrial scale, creating the first controlled fusion burn.* 4. Мегапроект, широкомасштабний проект.

1. *Workaholic.* 2. Трудоголік. 3. *They have always been getters, and for modern workaholics it is a good argument to justify themselves. Unlike people who merely work long hours, workaholics struggle to psychologically detach from work.* 4. Трудоголік.

1. *B-unit (Barclays currency unit).* 2. В-одиниця. 3. *The Bloomberg B-Unit verifies the identity of Bloomberg Anywhere users when accessing the Bloomberg Terminal.* 4. В-одиниця.

1. *Econophysics.* 2. Економічна фізика. *Much recent work in econophysics is focused on understanding the peculiar statistical*

properties of price fluctuations in financial time series. After twenty years of its existence, econophysics significantly extended its scope of research and nowadays deals with practically the majority of contemporary economic issues. 4. Еконофізика.

1. *Sneaker millionaire.* 2. Кросівковий мільйонер, кросівки мільйонери. 3. *Benjamin Kickz is the youngest sneaker millionaire in the world. He was a sneakers millionaire a long time ago. Lately Gordon has been selling million-dollar homes to sneaker millionaires, her nickname for Boston's young fund managers and silicon CEOs.* 4. Дуже молода і багата людина, яка швидко заробила статок, будучи професійно зайнятою у сфері комп'ютерних технологій.

1. *Mass customization.* 2. Масова кастомізація, масова персоналізація. 3. *Mass customization has ruled the food & beverage industry for years. Mass customization works by an architect feeding into a computer, a program that says, manufacture these parts.* 4. Масова кастомізація, повна кастомізація.

Переклад неологізмів за допомогою калькування полягає в заміні складових частин, морфем чи слів (у випадку стійких словосполучень), одиниці оригіналу їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Особливість калькування як засобу передачі неологізму – у збереженні незмінної внутрішньої форми лексичної одиниці. Калькування як прийом створення еквівалента схожий на буквальный переклад: еквівалент цілого створюється за допомогою простого складання еквівалентів його складників. Наприклад, слово *multicurrency* складається з «multi» і «currency», обидва можна перекласти окремо як «багато» та «валюта», при складанні отримуємо «багатовалютний»: *multicurrency credit* – багатовалютний кредит [3, с. 178].

Приблизний переклад студенти використали для неологічних сполучень *fill – or – kill order* та *attention economics*.

1. *Fill – or – kill order.* 2. Наказ. 3. *The fill-or-kill order type is designed to ensure that the investor does not receive a partial fill that would not suit his current appetite.* 4. Обов'язковий наказ. Хоча це наказ клієнта брокеру, який повинен бути негайно виконаний або анульований.

1. *Attention economics.* 2. Уважна економіка. 3. *The exogenous fundamentals of an attention economy are the space of receiving subjects with their attention capacity, and the potential set of competing firms.* 4. Уважна економіка. Хоча це економічна модель, основою якої є поширення інформації.

Під час такого перекладу зберігається основне значення слова, проте в українській мові слово відрізняється від мови оригіналу лексичним фоном. Хоча такий спосіб повністю не відповідає вимогам перекладу, оскільки втрачаються відтінки значення, конотативні відтінки слова, а з тим і прагматичний компонент, приблизний переклад, однак, є допустимим, якщо не вдається застосувати жоден із описаних вище способів передачі неологізмів [3, с. 180]. І. Козаченко вважає цей спосіб перекладу як такий, що неповністю відповідає вимогам перекладу, проте зазначає, що, «використовуючи спосіб приблизного перекладу, можна зберегти основне значення слова, але воно буде відрізнятися лексичним фоном» [8, с. 167].

Як свідчить проаналізований матеріал перекладу англійських неологізмів економічної сфери, студенти в більшості випадків мають труднощі в знаходженні відповідного слова українською мовою, через те що соціокультурні й історичні умови життя українського народу не потребували певного слова чи поняття. Тому Т. Данкевич наголошує на значущості

прагматичного аспекту під час здійснення перекладу, а саме врахування екологічних, соціокультурних і національних «відтінків» неологізмів. У процесі перекладу не має відбуватися явище трансформації, адже перекидання початкової інформації не передасть змісту перекладу неологізму [11, с. 344].

На нашу думку, для адекватного перекладу англійських неологізмів сфери економіки українською мовою варто запропонувати студентам алгоритм роботи, що включає два етапи: 1. З'ясування значення неологізму (потрібно використати контекст із останніх періодичних видань англійською мовою, англійських тлумачних чи енциклопедичних словників, якщо не вдасться, то потрібно з'ясувати значення нового слова, зважаючи на його структуру й контекст). 2. Власне переклад засобами української мови за допомогою транскрибування, калькування, описового перекладу чи прямого включення.

Висновки. У сфері соціально-економічного життя відбуваються активні процеси оновлення та збагачення словникового складу, тому сучасну українську літературну мову неможливо уявити без англійських неологізмів. Процес запозичення іношомовних слів є невідворотним для будь-якої мови, оскільки в сучасному світі відбуваються процеси глобалізації. Однак саме через запозичення великої кількості іношомовних слів і подальша адаптація їх у національній мові, так звана асиміляція, спричиняє певні труднощі під час перекладу, тому що такі слова проходять складний шлях адаптації. Важливим і невід'ємним фактором є адекватний переклад нових запозичень студентами закладів вищої освіти, адже саме вони є майбутніми конкурентоспроможними фахівцями на ринку праці.

Перспектива подальших досліджень передбачає розвідку особливостей перекладу неологізмів інших сфер життя людини, особливо сфери ІТ, студентами закладів вищої освіти.

Література:

1. Колодяжна Т.Ю. Актуальні проблеми перекладу неологізмів англійської мови. *International Electronic Scientific Journal "Science Online"*. URL: <http://nauka-online.com/>.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
3. Драбов Н. До питання перекладу англійських неологізмів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 13. С. 176–181.
4. Козьмик Г.О. Світ сучасної людини в контексті мовних змін. Інноваційні процеси у лексичній системі англійської мови на межі ХХ і ХХІ століть. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2007. 111 с.
5. Зацний Ю.А. Сучасний англійськомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
6. Намитокова Р.Ю. Авторские неологизмы: словообразовательный аспект. Ростов-на-Дону, 1986. 154 с.
7. Кривенко Д.Д. Інноваційні процеси у лексичній сучасної англійської мови. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/168412205.pdf>.
8. Козаченко І.В. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2014. № 25. Том 2. С. 166–168.
9. Погоріла А.І., Тимчук О.Т. особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Молодий вчений*. 2018. № 3.1 (55.1). С. 143–146.
10. Шкуліпа Ю.С. Основні способи перекладу неологізмів публіцистичного стилю з англійської мови українською. *Актуальні проблеми філології*. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 91–93.
11. Данкевич Т. Переклад авторських неологізмів в англійській мові. *Мова і культура*. 2014. Вип. 17. Т. 3. С. 341–346.

Ishchuk N., Kushmar L., Kaida N. About translation of English neologisms in the field of economics by students of higher education institutions

Summary. The world is boundless around, and it is constantly changing reflecting new processes through the prism of the linguistic world view. At the beginning of the XXI century, the economic sphere became one of the main sources for neologisms. Mankind has faced information revolutions, economic transformations and the labour market is in demand specialists who not only solve problems effectively in the professional sphere but also can establish communicative relations with partners in different countries, understanding and interpreting adequately the latest developments in the language. The purpose of the article is to define general translation peculiarities of English neologisms in the economic field by students of higher education institutions. The object of research is new lexical units of the economic sphere. Research methods: analysis and synthesis, theoretical, descriptive analysis, functional analysis, statistical method. To analyse the translation peculiarities of neologisms in modern English, 30 units were selected from English-language periodicals. The translation process included 4 stages: 1. Students were offered a neologism. 2. Translation of the neologism in different ways. 3. Context with the neologism. 4. Adequate translation according to the context. After studying all the translated material, it becomes clear that the students used various methods for the first translation, but according to the context, the descriptive method of translation is the main one. Also, students use the method of transcription, tracing and approximate translation for economic neologisms. Consequently, the adequate translation of economic neologisms must consist of: 1. Meaning clarification of the neologism. 2. Translation of the neologism through the Ukrainian language. The prospect of further research involves exploring the peculiarities in translating neologisms in other areas of human life, especially in the IT field, by students of higher education institutions.

Key words: neologism, English language, economic sphere, student of higher education institution.